

Дегуманізація як метод інформаційної війни

Галина Корнієнко

Навчальний матеріал допоможе побачити приклади того, як під час воєн та конфліктів з пропагандистською метою використовують мову ненависті та дегуманізацію. Урок має на меті привернути увагу учнів до того, що дегуманізація як метод інформаційної війни розв'язує руки для насильства та формує зневагу й знищує емпатію до людини.

Мета:

навчити розпізнавати ознаки пропаганди; формувати навички роботи з первинними пропагандистськими історичними плакатами; розвивати критичне мислення та здатність усвідомлювати інструменти впливу пропаганди в минулому та сьогоденні; виховувати повагу до людини.

Очікувані результати:

після заняття учні зможуть:

- пояснювати, що таке "дегуманізація" та "пропаганда";
- декодувати пропаганду;
- розуміти та пояснювати наслідки використання дегуманізації у пропаганді для держави та суспільства;
- виявляти спільні риси радянських, нацистських та сучасних російських пропагандистських технологій;
- розуміти та протистояти у своєму інформаційному просторі дегуманізації як одному з методів інформаційної війни;
- працювати з онлайн-ресурсами MindMup, padlet та з сайтами музеїв.

Тривалість: 45 хвилин.

Формат: урок, заняття.

Необхідні матеріали:

проектор, ноутбук, роздатковий матеріал, ватмани, маркери.

План заходу

Крок 1. Асоціації на дошці

Попросіть учнів назвати асоціації, які у них викликає поняття "дегуманізація". Коли й за яких обставин ми можемо стикнутися з дегуманізацією?

В умовах дистанційного навчання можна використати онлайн ресурс [MindMup](#) або інші подібні ресурси.

Надайте учням визначення ключових понять. Наприклад, нижче.

Дегуманізація – це позбавлення людини її людської сутності. Коли ми вербально, графічно чи якимось іншим чином надаємо людині чи групі людей образу тварини, речі тощо, таким чином виносячи її за межі категорії "людина" і переносячи на неї відповідні риси – залежно з чим порівнюємо. Є однією з можливих ознак пропаганди. Сприяє поглибленню насильства. Пропаганда – форма комунікації, спрямована на поширення фактів, аргументів, чуток та інших відомостей для впливу на суспільну думку на користь певної спільної справи чи громадської позиції.

Запитайте в учнів, у чому небезпека дегуманізації? Чому важливо навчитися розпізнавати цей та інші методи пропаганди? (До відповідей можна повернутися наприкінці уроку.)

Крок 2. Робота в групах з плакатами

Об'єднайте учнів у три групи, роздайте їм плакати із завданнями. Бажано, щоб учні в групах коротко занотували відповіді на ватмані – це допоможе під час підбиття підсумків візуалізувати матеріал та узагальнити. Матеріали для аналізу див. у додатку 1.

В умовах дистанційного навчання для командної роботи можна використати [онлайн дошки](#).

Якщо частина груп справилися раніше або бажають отримати додаткові бали, можна задати їм додаткові завдання. Таблицю з ознаками пропаганди можна знайти у додатку 2.

Блок запитань № 1.

Основне завдання для учнів: Проаналізуйте плакати та дайте відповіді на запитання нижче.

1. Побіжно перегляньте плакат. Опишіть, деталі, які Ви помітили в першу чергу?
2. Роздивіться уважно зображення на плакаті та дайте відповіді на запитання: Якій події та темі присвячений плакат? За чиїм замовленням він був виготовлений і для якої аудиторії? Проаналізуйте персонажів та символи плакату: які художні засоби використані (колір, розмір, ракурс та інше)? Яке повідомлення, на Вашу думку, плакат був покликаний донести до своєї аудиторії? Що Ви знаєте про явища, зображені на плакатах, з інших джерел?
3. Доведіть, що автори плакатів використовують дегуманізацію. Чи можна стверджувати, що дегуманізація відіграла важливу роль в описаних явищах? Обґрунтуйте.

Блок запитань № 2.

Додаткові завдання для учнів:

1. Визначте ознаки пропаганди на плакатах/фото, скориставшись таблицею.
2. Чи відомі Вам/ знайдіть інші приклади пропаганди щодо описаних явищ, які використовують дегуманізацію. Опишіть, в чому саме полягає пропаганда та дегуманізація в нових прикладах.

Крок 3. Підбиття підсумків

Обговоріть роботу в групах та підбийте підсумки уроку за запитаннями нижче.

Можна також повернутися до запитань кроку 1: В чому небезпека дегуманізації? Чому важливо навчитися розпізнавати цей та інші методи пропаганди?

Запитання для учнів:

1. Чи можете Ви назвати додаткові приклади сучасної пропаганди, де має місце дегуманізація?
2. Які наслідки, на Вашу думку, може мати подібна пропаганда?
3. Як, на Вашу думку, можна захистити свій інформаційний простір від подібної пропаганди?

ПЛАКАТИ ДЛЯ РОБОТИ В ГРУПАХ

Посилання на файл:

[propaganda-dodatok-1.pdf](#)

* Текст файлу знаходиться після додатків.

(Джерело: Вказано в тексті)

ОЗНАКИ ПРОПАГАНДИ

Таблиця для додаткового завдання.

Посилання на файл:

[tablicya-dodatok-2.pdf](#)

* Текст файлу знаходиться після додатків.

(Джерело: Укладено авторкою)

ЗАВДАННЯ ГРУПАМ

Група 1

Джерело: [Віртуальна виставка “Бабин Яр: пам'ять на тлі історії”](#)

Група 2

Джерело: Сайт [Плакаты времён Великой Отечественной](#)

Група 3

Джерело: [репортаж Німецької хвилі](#)

Додаток 2

ОЗНАКИ ПРОПАГАНДИ

(Перелік ознак не є кінцевим. Таблицю можна доповнити за потреби.)

Ознаки пропаганди	+/-
Свідомо чи підсвідомо програмує людей на агресію	
Використовує візуальні та/або логічні спрощення	
Створює образи ворогів	
Використовує стереотипи та упередження	
Містить специфічну лексику, штампи, вішає ярлики	
Використовує мову ворожнечі	
Подає інформацію, вигідну лише певній групі	
Намагається створити почуття тривоги, небезпеки, страху, істерії або, навпаки – почуття ейфорії, гордості за владу, економічну і політичну систему країни	